

Številka: 6003-2/2021/

Datum: 28. 1. 2025

Zapisnik 5. seje Sveta Vlade Republike Slovenije za mladino (v mandatu 2021-2025)

Seja je potekala v torek, 28. januarja 2025 v veliki dvorani, Gregorčičeva ulica 27, Ljubljana. Pričela se je ob 13:00 uri.

Prisotni/odsotni:

Predsednik Sveta Vlade RS za mladino: dr. Vinko Logaj.

Člani/ce/namestniki/namestnice: Iztok Kos (Ministrstvo za zdravje), Dan Juvan (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti), Urban Kodrič (Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije), mag. Tina Kosi (Urad RS za mladino), Jure Trbič (Ministrstvo za javno upravo), Nina Ukmar (Ministrstvo za kulturo), Nataša Lužar (Kabinet predsednika Vlade RS), Marko Gruden (nacionalne mladinske organizacije), Eva Kotnik (Mladinski svet Slovenije), Petra Kokalj (mladinske organizacije v reprezentativnih sindikatih), Tine Hafner (mladinski centri), Urban Lečnik Spaić, (mladinski sveti lokalnih skupnosti), Tadej Kobal (nevladne organizacije na področju mladine), Luka Mihalič (Študentska organizacija Slovenije), Ines Korošec (Mladinski svet Slovenije), Eva Bolha (nacionalne mladinske organizacije), Tai Žnidarčič (Dijaška organizacija Slovenije).

Prisotni po pooblastilu članov/članic: Tina Hočevar (Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo), dr. Tilen Gorenšek (Ministrstvo za digitalno preobrazbo), Rihard Kislich (Ministrstvo za finance), Aljaž Debeljak (Ministrstvo za solidarno prihodnost), Andreja Komel (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano).

Odsotni: Lucija Sevšek (nacionalne mladinske organizacije), Jaka Trilar (mladinski sveti lokalnih skupnosti), Gaja Omerzi (oba mladinski sveti lokalnih skupnosti).

Drugi prisotni: dr. Črt Poglajen (Ministrstvo za javno upravo), Tea Kelavić, Daša Windischer (Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve).

Sekretar Sveta Vlade RS za mladino: mag. Andraž Zgonc (Urad RS za mladino).

Predsednik Sveta Vlade RS za mladino je preveril sklepčnost, podal tehnična navodila glede izvedbe seje (da imajo prisotni izklopljen mikrofoni; ko dobijo besedo, vklopijo mikrofoni; se vsak, preden govori, najprej predstavi z imenom in priimkom in pove iz katere organizacije/ministrstva prihaja; se seja zvočno snema in je namen snemanja seje za potrebe priprave zapisnika seje, ki ga za Svet v okviru nalog po 6. členu Odloka o ustanovitvi sveta Vlade RS za mladino pripravlja Urad Republike Slovenije za mladino; je uporabnik posnetkov seje Urad Republike Slovenije za mladino; bo URSM zvočni posnetek seje hranil do potrditve zapisnika seje, nato pa ga trajno uničil, so podatki o pooblaščenih osebah za varstvo osebnih podatkov Urada Republike Slovenije za mladino dostopni na njegovi spletni strani. Nadalje je predsednik preveril ali se člani in članice Sveta Vlade RS za mladino strinjajo s predlaganim dnevnim redom in ali želi kdo razpravljati. Dnevni red je bil sestavljen na predlog mladinskih organizacij in združenj. Člani in članice so sprejeli dnevni red v predlagani obliki.

Sprejet je bil naslednji dnevni red:

1. Sprejem dnevnega reda.
2. Potrditev in sprejem zapisnika 4. seje Sveta Vlade RS za mladino.
3. Pregled uresničevanja sklepov 4. seje Sveta Vlade RS za mladino (poročila: Urad RS za mladino).
4. Mladi kot proračunska prioriteta v letih 2024–25 (poročila: Eva Kotnik, Mladinski svet Slovenije).
5. Predstavitev mnenjskega dokumenta MSS: Duševno zdravje mladih (poročila: Ines Korošec, Mladinski svet Slovenije).
6. Status prostovoljca v srednjih šolah in fakultetah (poročila: Urban Lečnik Spaić, mladinski sveti lokalnih skupnosti).
7. Priročnik za trajnostno delovanje mladinskih organizacij (poročila: Ines Korošec, Mladinski svet Slovenije).
8. Poročilo ambasadorjev mladinskega dialoga (poročila: Tea Kelavić, ambasadorica mladinskega dialoga).
9. Prenos mehanizmov participacije mladih iz mednarodnih institucij v RS (poročila: Eva Kotnik).
10. Strategija za odpravo prekarnosti (poročila: Petra Kokalj Zupančič).
11. Razno.

K točki 2:

Predsednik Sveta Vlade RS za mladino je preveril, ali se člani in članice Sveta Vlade RS za mladino strinjajo z zapisnikom 4. seje Sveta Vlade RS za mladino. Na zapisnik je Urad RS za mladino dne 9.10.2024 prejel pripombe Ministrstva za finance, in sicer naslednje:

Na str. 9

Namesto:

Povedala je, da je bil razrez proračuna za prihodnji dve leti poslan v Državni zbor, usklajevanje z resorji je bilo dolgotrajno, zato mora resorno ministrstvo vedeti katere prioritete in projekte bo znotraj svojega proračuna financiralo.

Predlog:

Povedala je, da je bil predlog proračunov za prihodnji dve leti posredovan v Državni zbor. Resorna ministrstva so skladno s prioritetami načrtovala sredstva znotraj svojega finančnega načrta.

In str. 15

Namesto:

Konkretno je bilo v letu 2024 za področje politike izobraževanja namenjeno 1,9 milijarde evrov, v predlogu za leto 2026 pa 2,9 milijarde evrov.

Predlog:

Konkretno je bilo v letu 2021 za področje politike izobraževanja namenjeno 1,9 milijarde evrov, v predlogu za leto 2026 pa 2,9 milijarde evrov.

SKLEP št. 2:

Zapisnik 4. seje je bil sprejet z upoštevanimi predlogi ministrstva za finance. V besedilu zapisnika 4. seje se preveri in morebitno poimenovanje Ministrstva za okolje, prostor in energijo nadomesti s pravilnim poimenovanjem, ki je: Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo.

K točki 3

Pregled realizacije sklepov 4. seje Sveta Vlade RS za mladino Sveta Vlade RS za mladino je podal predsednik Sveta Vlade RS za mladino. Realizacija sklepov 3/1 in 3/2 vezanih na menstrualne pripomočke (2. seja Sveta Vlade RS za mladino) še vedno

poteka. Sklepi št. ena, dva in tri so se nanašali na sprejem zapisnika, realizacijo sklepov in seznanitev s poročilom izvedene korespondenčne seje.

Sklep št. 4/1: »Svet Vlade RS za mladino prepoznava sprejem Zakona o gostinstvu kot ključnega za reševanje stanovanjske problematike mladih v turistično zanimivih mestih.« je bil posredovan MGTŠ 7.10.2024. Sklep se ponovno posreduje pristojnemu ministrstvu.

Sklep št. 4/2: »Svet Vlade RS za mladino priporoča, da spremembe Zakona o gostinstvu zajamejo tudi manjše turistično zanimive kraje v Sloveniji, saj so ti zaradi dodatne depopulacije posebno ranljivi na vplive turizma.« je bil posredovan MGTŠ dne 7.10.2024. Sklep se ponovno posreduje pristojnemu ministrstvu.

Sklep št. 4/3: »Svet Vlade RS za mladino priporoča, da MGTŠ pri oblikovanju Zakona o gostinstvu upošteva predloge Mladinskega sveta Slovenije, po dokončnem oblikovanju predloga pa Mladinskemu svetu Slovenije poda odgovore glede njihovih predlogov.« je bil posredovan MGTŠ 7.10.2024. Sklep ni bil realiziran, saj Mladinski svet Slovenije ni prejel odziva. Sklep se ponovno posreduje MGTŠ.

Sklep št. 5: »Svet Vlade RS za mladino se seznanja s predlogom Zakona za urejanje položaja študentov (ZUPŠ-2) in predlaga MDDSZ in MZ, da ponovno pregledajo predlagane ukrepe in se odzovejo na pobudo za srečanje s strani ŠOS.« je bil posredovan dne 7.10.2024. Srečanje izvedeno z MDDSZ in z MZ, sklep je bil realiziran.

Sklep št. 6/1: »MVI bo skliceval seje Sveta Vlade RS za mladino v skladu s poslovnikom Sveta Vlade RS za mladino.« S sklicem seje je bil sklep realiziran.

Sklep št. 6/2: »Svet Vlade RS za mladino glasuje o posameznih predlaganih sklepih. Pri sprejemu sklepov Sveta Vlade RS za mladino predsedujoči preveri, ali so vsi za sprejem posameznega sklepa. Če niso, se ga ustrezno prilagodi, da se doseže konsenz. V kolikor konsenza ni moč doseči, pa se glasuje o sklepu, ki se predhodno ubesedi, z dvigom rok, pri čemer mora biti za sprejem sklepa dosežena večina tako na strani mladinskih organizacij in združenj kot tudi na vladni strani.« Postopkovni sklep, realizacija je stalna naloga.

Sklep št. 6/3: »Ob zapisniku seje Sveta Vlade RS za mladino mora biti posredovan tudi zvočni posnetek seje Sveta Vlade RS za mladino vsem članom Sveta Vlade RS za

mladino.« Sklep je bil realiziran. Ob zapisniku so člani in članice prejeli tudi povezavo z možnostjo prevzema zvočnega posnetka do dne 31.10.2024.

Sklep št. 7: »Odločanje o predlogu Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport oziroma zastopanosti na vladni strani Sveta Vlade RS za mladino se preloži do naslednje menjave sestave članov Sveta Vlade RS za mladino na strani mladinskih organizacij in združenj.« Uresničevanje sklepa predstavljeno na predlog mladinskih organizacij in združenj do naslednje menjave sestave oziroma spremembe Odloka o ustanovitvi SVM.

Sklep št. 8/1: »Ministrstva bodo nadalje letno poročala Svetu Vlade RS za mladino o napredku in novih ukrepih, namenjenih mladim.« Poročali so MKGP, MKRR in MJU. Izvedeno je bilo srečanje z MK in predhodni odgovor MSP. Sklep brez roka. Realizacija sklepa se izvede s preoblikovanjem in ponovnim sprejemom sklepa.

Sklep št. 8/2: »Ministrstva bodo ob pripravi proračunskih dokumentov vključila predstavnike mladinskih organizacij in združenj v Svetu Vlade RS za mladino v proces oblikovanja ukrepov, ki so namenjeni mladim, z namenom večje transparentnosti proračunskih postavk za mlade.« Sklep brez roka. MJU je podal odgovor 22.1.2025. Proračun je bil že sprejet.

Sklep št. 8/3: »Predsednika vlade se povabi na naslednjo sejo Sveta Vlade RS za mladino.« Kabinet predsednika vlade (Simona Pirnat Skeledžija) je opravičil odsotnost.

Sklep št. 10/1: »MJU bo v roku enega meseca predstavnike mladinske strani Sveta Vlade RS za mladino povabil na sestanek glede preučitve možnosti decentralizacije javnih storitev in povečanja dostopnosti javnih storitev v ruralnih območjih.« Sklep je bil realiziran, sestanek je bil izveden 17.10.2024.

Sklep št. 10/2: »Pristojno ministrstvo (MOPE) bo v roku enega meseca sporočilo termin za srečanje s predstavniki mladinske strani Sveta Vlade RS za mladino na temo mnenjskega dokumenta Mladinskega sveta Slovenije o mobilnosti mladih in decentralizaciji. Na sestanek povabijo tudi predstavnike Ministrstva za naravne vire in prostor.« Sklep je bil realiziran, sestanek je bil izveden 8.11.2024 sestanek.

Sklep št. 10/3: »MDDSZ bo v roku enega meseca sporočilo termin za srečanje s predstavniki mladinske strani Sveta Vlade RS za mladino na temo mnenjskega

dokumenta Mladinskega sveta Slovenije o mobilnosti mladih in decentralizaciji ter študentske prehrane.«. Sklep ni bil realiziran, načrtuje se realizacija v februarju 2025.

Sklep št. 10/4: »Svet Vlade RS za mladino predlaga Ministrstvu za javno upravo preučitev možnosti za vzpostavitev dislociranih enot za celotno javno upravo oz. t.i. coworking prostorov za javno upravo v duhu policentričnega razvoja Slovenije in da o tem poroča na naslednji seji.«. Sklep je bil realiziran; pojasnilo posredovano 27.1.2025.

Sklep št. 11: »Svet Vlade RS za mladino se seznaja s problematiko javnega prevoza, še posebej med dijaki, in poziva MOPE k takojšnjemu ukrepanju.«. Sklep je bil realiziran.

SKLEP št. 3:

Sklepa št. 3/1 in 3/2 z 2. seje Sveta Vlade RS za mladino še nista bila realizirana.

Sklepi št. 4/1, 4/2 in 4/3 s 4. seje se ponovno posredujejo v opredelitev MGTŠ, saj še niso bili realizirani.

Sklep št. 8/1 se preoblikuje in ponovno sprejme pod točko št. 4 dnevnega reda.

Sklep št. 10/3 bo realiziran v februarju 2025.

Ostali sklepi 4. seje so bili realizirani ali se izvajajo kot v prihodnjih sejah.

K točki 4:

Eva Kotnik je povedala, da so točko predlagali v obravnavo, čeprav je bila že obravnavana tudi na predhodni seji. Menijo, da sklep ni bil realiziran v taki meri kot bi lahko bil, zato so predlagali ponovno obravnavo. Razložila je, da so poslušali zvočni zapis seje in da je bilo na seji govora o tem, da bi ministrstva lahko poročala o aktivnostih, ukrepih, projektih, programih, ki jih namenjajo mladim, po sprejetju proračuna. Veseli jo, da so nekatera ministrstva to storila kljub temu, da to ni bilo jasno in izrecno zapisano. Menila je, da sta temu botrovala nejasnost sklepa in odsotnost časovne komponente sklepa kot so ga predlagali. Zato si želijo preoblikovanje sklepov in pridobitev informacij v letošnjem letu. Proračunsko leto 2024 se je izteklo, proračun za leto 2025 je bil sprejet, njim pa številni odgovori še manjkajo. Te informacije potrebujejo, ker se nanje obračajo mladi, sprašujejo in tarnajo, da nimajo odgovorov. Le tako lahko informacije o izvedenih ukrepih in namenjenih sredstvih posredujejo naprej ter na tak način podprejo tudi dobro

delo državnih organov na področju mladih. Zahvalila se je za informacije ministrstvom, ki so se že odzvala in spodbudila, da to storijo tudi ostala ministrstva. Žalosti jih dejstvo, da so bili mladi določeni kot proračunska prioriteta za leti 2024 in 2025, ko pa je bil proračun za leti 2025 in 2026 sprejet pa so že izpadli. Upajo, da to ni posledica tega, da so na prejšnji seji dejali, da so ministrstva dolžna, če se navede, da so mladi prioriteta, to tudi utemeljiti. Ker ni bilo utemeljitev, upajo, da ni to razlog zakaj so mladi izpadli iz tega, da so proračunska prioriteta v letih 2025 in 2026. Na strani mladinskih organizacij in združenj si želijo, da ministrstva priskrbijo konkretne podatke o projektih, programih, ukrepih, ki so namenjeni mladim v letu 2025 kot je bilo dogovorjeno s sklepom 8/1 na prejšnji seji ter se o tem letno poroča. Predsednik Sveta je predlagal preoblikovanje predlaganega sklepa »Ministrstva bodo ob pripravi proračunskih dokumentov vključila predstavnike mladinskih organizacij in združenj v Svetu Vlade RS za mladino v proces oblikovanja ukrepov, ki so namenjeni mladim, z namenom večje transparentnosti proračunskih postavk za mlade.« tako, da bi se glasil: »Ministrstva bodo ob pripravi proračunskih dokumentov vključila predstavnike mladinskih organizacij in združenj v Svetu Vlade RS za mladino v procese vsebinskega oblikovanja ukrepov, ki so namenjeni mladim...«. Gre namreč tudi za ukrepe iz naslova kohezijske politike in drugih projektov, zato meni, da je predstavnike mladinskih organizacij in združenj smiselno vključevati v vsebinsko pripravo, kjer se posamezni ukrepi vrednotijo tudi po metodologijah, ki so za določene projekte predvidene. Urban Lečnik Spaić je pojasnil, da pričakujejo s strani ministrstev pregled projektov, ukrepov in načrtov oziroma prioritet s področja mladih v tekočem letu. Jure Trbič je povedal, da so na Ministrstvu za javno upravo sklep razumeli kot je bilo pojasnjeno in tako tudi poročali.

SKLEP št. 4/1:

Ministrstva (velja za tista, ki še niso poročala za leto 2025), bodo letno do 31. marca poročala Svetu Vlade RS za mladino o napredku in novih ter načrtovanih ukrepih, namenjenih mladim v tekočem letu.

SKLEP št. 4/2:

Ministrstva bodo ob pripravi proračunskih dokumentov vključila predstavnike mladinskih organizacij in združenj v Svetu Vlade RS za mladino v procese vsebinskega oblikovanja ukrepov, ki so namenjeni mladim, z namenom večje transparentnosti proračunskih postavk za mlade.

K točki 5:

Mnenjski dokument Mladinskega sveta Slovenije "Duševno zdravje mladih, katerega je na svoji 55. redni seji sprejel Zbor MSS, je predstavila Ines Korošec. Povedala je, da so dokument že predstavili ministrstvu za zdravje, srečujejo se tudi s poslanskimi skupinami. Poudarjajo, da morajo biti mladinske organizacije vključene v razpravo glede sprejema zakonodaje na področju psihoterapije. Mnenjski dokument se je pripravljajal v letu 2022, duševno zdravje pa so v Mladinskem svetu Slovenije pričeli načrtovano naslavljanjati že leta 2018. Mnenjski dokument bazira na rezultatih raziskave Mladina 2020, potrjujejo pa navedbe oziroma stanje tudi rezultati raziskave Mladina 2024. Duševno zdravje mladih je potrebno razumeti v okviru širših okoliščin s katerimi se srečujejo mladi. Mladi se v prehodnem obdobju iz otroštva v odraslost, kjer se srečujejo z vstopom v srednje šole, začnejo z izobraževanjem na terciarni ravni ali vstopom na trg dela, se odselijo od staršev oziroma se osamosvojijo, vstopajo v partnersko zvezo in se srečujejo s prvim starševstvom. Mladi pa v teh situacijah oziroma procesih osamosvajanja nimajo enakih pogojev, kar v bistvu vpliva na determinante duševnega zdravja. Mladi se pogosto srečujejo z negotovostjo na področju prekarnega zaposlovanja in posledično nizkimi prihodki, stanovanjsko problematiko, ki je pereča tema. Prav tako pa so še vidne posledice epidemije Covid-19 npr. v izgubi in ohranjanju socialnih stikov. Ugotavljajo, da ima vse več mladih v Republiki Sloveniji težave v duševnem zdravju, hkrati pa je dostop do pomoči zelo otežen. Statistika pravi, da se je uporaba zdravil, namenjena izboljšanju duševnega zdravja med letoma 2008 in 2015 povečala za kar 73%. Mladi v obdobju med 15. in 19. letom se pogosto soočajo s hudim stresom, prilagoditvenimi in anksioznimi motnjami, depresivnimi epizodami in motnjami prehranjevanja. Podatkov posebej za obdobje med 20. in 29. letom ne beležijo, se pa negativen trend kaže v povečanju števila bolniških dni zaradi duševnih težav, velik problem pa predstavlja tudi odvisnost od prepovedanih substanc. Potreba s strani strokovnih institucij in mladinskih organizacij je zato vedno večja, dostopnost do pomoči pa je močno povezana z materialnim statusom mladih oziroma njihovih staršev. Prav tako pa na to vplivajo tudi stigma oziroma predsodki o duševnih težavah kar posledično mlade odvrača od iskanja pomoči. V skladu z aktualnim nacionalnim programom o duševnem zdravju v Sloveniji delujejo centri za duševno zdravje, ki pa so preobremenjeni. Zaradi pomanjkanja razpoložljivih strokovnjakov so na trgu organizacije, ki izvajajo programe s področja duševnega zdravja, vendar se zanje ne ve ali imajo ustrezno strokovno podlago. Vloga mladinskega sektorja in nevladnih organizacij kot jo vidijo, je delo na področju preventive. Ob trenutnih kadrovskih in finančnih zmožnostih pa se ne more zagotoviti zadostne podpore mladim s težavami v duševnem zdravju. Te organizacije se ukvarjajo predvsem s preventivo, organizirajo različna izobraževanja, nudijo varen prostor za mlade, ukvarjajo se z ranljivimi skupinami kot so LGBTQ+, mladi na podeželju, kjer so predvsem ranljivi mladi

kmetje, mlade invalidne osebe, žrtve nasilja in tako dalje. Organizacije v mladinskem sektorju imajo prednost, da se lahko neformalno povežejo z mladimi, jih poznajo in gradijo z njimi zaupne odnose. Prav zato so te organizacije pogosto med prvimi, ki stiske mladih opazijo. Med nevladnimi organizacijami pa so tudi tiste pri katerih področje duševnega zdravja ne predstavlja zgolj del programa pač pa osnovno poslanstvo. Le-te se običajno ne ukvarjajo le s preventivo, temveč tudi s konkretnimi oblikami pomoči posameznikom s težavami in motnjami v duševnem zdravju. Mladi se nanje lažje obračajo kot na formalne zdravstvene institucije, zato predstavljajo pomembno aktivnost na področju duševnega zdravja. Duševno zdravje v šolstvu; v srednjih šolah primanjkuje vsebin s področja duševnega zdravja, na terciarnem nivoju pa sistemske podpore ni kot je to urejeno na osnovnih in srednjih šolah. Šola ima lahko za mladostnike zelo različno vlogo, čeprav je pogosto nek vir stresa, je hkrati tudi institucija, ki lahko mladim pomaga reševati stiske. Socialne šibkosti njihovih družin se za nekatere mlade v času šolanja še okrepijo, za nekatere mlade pa šolske in obšolske dejavnosti predstavljajo priložnost za umik od družinskih težav. Osnovne in srednje šole imajo v primerjavi z institucijami terciarnega izobraževanja to prednost, da imajo organizirano svetovalno službo, vendar pa število svetovalcev ne zadošča potrebam. Prav tako nekatere šole v svoje programe vključujejo vsebine s področja duševnega zdravja v smislu ozaveščanja in preventive, vendar to ne velja za vse, saj ne gre za obvezne programe. V času terciarnega izobraževanja pa so mladi prepuščeni sami sebi, izobraževalne institucije študentom večinoma ne nudijo strokovne podpore na področju duševnega zdravja, prav tako pa pedagoško osebje nima časa in znanja za podporo študentom v tem smislu. Zadnji del mnenjskega dokumenta je duševno zdravje v delovnem okolju. Negotovost na trgu dela je močno povezana s potencialom za dostojno preživetje, mlade pa postavlja v izjemno neugoden položaj v smislu tveganj za duševno zdravje. Mladi so v veliki meri podvrženi negotovim oblikam zaposlovanja kot so delo za določen čas, honorarna dela in tako dalje. Mnogi so zato nenehno v procesu iskanja zaposlitve, kar zanje predstavlja še posebej stresno situacijo, saj so se nenehno prisiljeni dokazovati. Mladi pa so prav tako bolj občutljivi na odnose med sodelavci, podvrženi so morebitnim mobingom. Za mlade zaposlene, ki vstopajo na trg dela z omenjenimi negotovostmi je odnos delodajalca do njih zelo pomemben. Delodajalci se pogosto ne zavedajo, da so v vlogi mentorjev in vložek v mentorstvo in podpora mlademu zaposlenemu se na dolgi rok lahko zelo izplača.

Predsednik Sveta je povedal da gre na eni strani za kurativne aktivnosti potem, ko se težave odkrijejo in senzibilnost do tega ter opolnomočenje različnih deležnikov. Ob tem je zelo pomembno razpravljati o preventivnih dejavnostih, teh je kar nekaj v okviru mladinskega sektorja, kar je razvidno tudi iz dokumenta. Menil je, da je potrebno

posebno izpostaviti krepitev odpornosti za duševno zdravje, ker sicer ne bo mogoče dosegati učinkov v zadostni meri, seveda pa ne gre zanemariti dejavnikov, ki vplivajo na duševno zdravje mladih.

Urban Kodrič je povedal, da so na ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in inovacije skrb za študente razdelili na več sklopov. Kot prvega je navedel razširitev 69. člena Zakona o visokem šolstvu, kjer so med študente s posebnimi potrebami uvrstili tudi študente s psihosocialnimi težavami; nadalje povečanje vpisnih mest na programih psihologije tako v Mariboru kot v Ljubljani ter dodatno financiranje; pred tremi leti je bil objavljen razpis za sofinanciranje nadgradnje kariernih centrov visokošolskih zavodov s spodbujanjem prilagojenih oblik pomoči posebnim skupinam študentov. Namenjen je ozaveščanju študentov, različnim podporam v obliki svetovanj, usposabljanj, predvideva se tudi sodelovanje s srednjimi šolami. V okviru sredstev evropske kohezijske politike poteka operacija Vzpostavitev celovitega podpornega okolja za uspešen študij študentov in izboljšanje kakovosti študijske izkušnje. V okviru tega podpornega okolja se predvidevajo tudi vzpostavitev pisarn za krepitev duševnega zdravja, ki bodo namenjene individualnemu svetovanju, destigmatizaciji, ozaveščanju. Prav tako bo k duševnemu zdravju prispevala tudi sprememba Zakona o visokem šolstvu, in sicer sprememba v predlogu je vključen podrobnejši zapis spoštovanja enakosti spolov ter prepovedi spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja ter določba, da ima vsak pravico do varnega študentskega okolja. Obenem pa spodbujajo razvoj splošnega trajnostnega in zdravega življenjskega sloga z organizacijo rednih športno gibalnih aktivnosti. Opravili pa so tudi pregled ponudnikov pomoči za študente in študentke. Le te delujejo tudi na nivoju univerz, npr. projekt Društva študentov psihologije Slovenije »Kako si?«. Projekte izvaja tudi Društvo študentov medicine Slovenije. Naštel je še več projektov, ki jih izvajajo društva študentov. Ocenil je, da to sicer morda ni dovolj, vendar pa se aktivno približujejo reševanju problematike.

Jure Trbič je povedal, da kot predstavnik enega večjih delodajalcev (Republika Slovenija) – državne uprave in tudi širšega javnega sektorja mora izpostaviti plačno reformo, ki je zasluga celotne vlade. Glede tega je omenil, da le ta prinaša določene pozitivne spremembe za mlade, ki bodo vsaj deloma naslovile nekatere prej izpostavljene probleme (npr. negotovost zaposlitev). Plačna reforma prinaša tudi višje začetne plače za mlade na začetku kariere, omogoča hitrejše napredovanje. Druga stvar pa je promocija zdravja na delovnem mestu pri čemer se delodajalci posvečajo tudi duševnemu zdravju.

Tina Hočevar se je zahvalila Mladinskemu svetu Slovenije za pripravo dokumenta in povedala, da so podatki, ki so jih navedli v predstavitvi, žalostni. Vprašala je glede povezave duševnega zdravja in okolja in podatkov glede Slovenije, ki jih v dokumentu

ni. Zanimalo jo je stanje v Sloveniji in ali ga zaznavajo. Mednarodno je ta tema (ekoanksioznost) kar v ospredju, zato jo je zanimalo zakaj je v dokumentu ni. Eva Kotnik je povedala, da glede ekološke anksioznosti na Mladinskem svetu Slovenije tega niso raziskovali, če pa se nanašajo na izsledke raziskave Mladina 2024, pa je mogoče zaznati, da je na seznamu stvari, ki mlade skrbijo zaznati padec zaskrbljenosti glede podnebnih sprememb pri mladih v primerjavi z letom 2018 oziroma 2020. Ob tem je omenila dokument, ki je bil nedavno sprejet na Svetu Evrope, to je dokument, ki naslavlja mlade in se imenuje Young people in climate action ter govori o mladih, ki so aktivni na tem področju in ob tem namenjajo pomemben del duševnemu zdravju ter težavam, ki se pojavljajo v zvezi z globalnimi spremembami, ki tako ali drugače vplivajo na življenje mladih in na njihovo duševno zdravje. Z drugimi podatki Mladinski svet Slovenije ne razpolaga, meni pa, da je te podatke moč preveriti še pri drugih relevantnih inštitucijah. Tadej Kobal je povedal, da druge nevladne organizacije na področju dela z mladimi ugotavljajo, da se počasi tudi v Sloveniji pojavlja ekološka anksioznost tudi med slovenskimi mladimi. V preteklih letih so o tem poročali predvsem iz tujine, v zadnjem času pa jo zaznavajo tudi v Sloveniji. Poročajo tudi o tem, da mladi so zaskrbljeni glede prihodnosti planeta oziroma okolja v katerem živijo, tudi o tem, da si ne predstavljajo ustvarjati družine v takem okolju kot nastaja v povezavi s podnebnimi spremembami in slabšanjem okoljskega stanja.

Andreja Komel je povedala, da ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano sodeluje z Zvezo slovenske podeželske mladine in da je le-ta pripravila projekt Nemoč podeželja, ki obravnava tudi prej navedene stiske, še bolj izražene v kontekstu večgeneracijskega življenja na kmetiji in sprememb, ki se dogajajo ter stisk s katerimi se soočajo. Ta dokument so na ministrstvu vzeli kot osnovo za pripravo ukrepov oziroma intervencij v strateškem načrtu. Tako imajo ukrep Informiranje in prenos znanja v katerem so vključene tudi psihosocialne vsebine, kar pomeni da nevladne organizacije oziroma javna svetovalna služba z ustrezno usposobljenim kadrom izvaja individualno svetovanje za vse, ne le mlade kmete. Ukrep se uspešno nadaljuje še iz preteklega programskega obdobja.

Luka Mihalič je izpostavil potrebo po odzivu ministrstva za zdravje. V sklopu kandidature za predsednika Študentske organizacije Slovenije je duševno zdravje tudi sam opredelil kot prioriteto temo. Znotraj delovne skupine za zakon o visokem šolstvu so zagovarjali preventivne ukrepe, torej športno gibalne aktivnosti, izgradnjo novih študentskih domov. Povedal je, da je bila na ministrstvu za zdravje sestavljena delovna skupina, ki se je sestala enkrat v pol leta. Na sestanku je bila predstavljena problematika in način reševanja problematike, pri tem pa je ostalo.

Iztok Kos je povedal, da je po epidemiji Covid-19 duševno zdravje zelo pomembna in pereča tema. Pojasnil je, da je na temo mnenjskega dokumenta že potekalo več sestankov med predstavniki ministrstva za zdravje in predstavniki Mladinskega sveta Slovenije. Ministrstvo sofinancira projekt Zgodnja prepoznavanje težav in preventivno delo z mladostniki 20-24 in 24-26. Izvajalec projekta je Nacionalni inštitut za javno zdravje, njegov namen pa presejanje in zgodnja prepoznavanje težav v duševnem zdravju in preventivno delo z mladostniki. Z razvijanjem pozitivne samopodobe, socialnih in komunikacijskih veščin ter drugih življenjskih kompetenc, ki mladostnike podpirajo v vsakdanjem življenju, se krepi njihova šolska uspešnost, zvišuje kakovost njihovega življenja in vodi v boljše zdravje tudi v odrasli dobi. Projekt naslavlja naraščajoče težave in stiske, ki so v zadnjih letih v porastu med mladimi. Z delovnimi aktivnostmi projekta bodo prispevali k pravočasnemu odkrivanju težav v duševnem zdravju, predvsem mladostnikov s tveganjem za čustvene in vedenjske težave. Obenem bodo s preventivnimi aktivnostmi krepitev socialnih in čustvenih veščin v socialnem prostoru povečevali kompetence strokovnjakov v šolskem okolju za ustvarjanje varnega in spodbudnega učnega okolja za kompetence strokovnjakov v šolskem okolju. Torej dve temeljni področji sta šolska preventivna praksa, torej krepitev socialnih in čustvenih veščin ter samopodobe v šolskem okolju ter nadgradnja kompetenc strokovnjakov v šolstvu ter dejavnost spletnega svetovanja, izboljšanje kakovosti in dostopnosti spletnih vsebin ter storitev spletnega svetovanja mladim v čustveni stiski in kriznih razmerah. Glede mreže ambulant za duševno zdravje, ki so bile vzpostavljene, je povedal, da jih trenutno deluje že čez 20, cilj pa je 28 ambulant. Povedal je, da bo glede navedb predstavnika študentske organizacije, da je bil izveden le en sestanek, preveril informacijo zakaj je bilo temu tako.

Dan Juvan je povedal, da ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti sicer ni pristojno za duševno zdravje, pa vendar je le-to presečni element praktično vseh ranljivih skupin s katerimi se ukvarjajo, zato zaznavajo, da duševno zdravje je problem in je tako eden od elementov prisotnih v njihovih programih, ki jih bodisi izvajajo centri za socialno delo bodisi nevladne organizacije v okviru javnih socialno varstvenih programov, predvsem pri žrtvah nasilja, odvisnostih. Povedal je, da z okrepitvijo programov zaznajo tudi povečanje duševnih stisk, vendar ni jasno ali se poveča zaznava ali tudi pojavnost. Zaznavajo tudi problem dostopnosti psihološke pomoči, dolge čakalne vrste, plačljivost. Izvajalci poročajo, da vse naštetje je problem. Na področjih, kjer gre za presečne uporabnike, sodelujejo tako z ministrstvom za zdravje kot tudi Društvom Stigma in varno sobo v Ljubljani, Nacionalnim inštitutom za javno zdravje ter so odprti za dobre predloge ali poročanja s terena kaj je potrebno nasloviti.

Eva Kotnik se je odzvala na komentar Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Povedala je, da obstajajo različne organizacije, tako tiste, ki naslavljajo zgolj določeno področje, v tem primeru duševno zdravje kot tudi tiste, ki naslavljajo širša področja npr. skavti, taborniki, Zveza društev podeželske mladine, ki prepoznavajo te potrebe na terenu. Mladi se lahko udeležijo njihovih aktivnosti in se tako opolnomočijo. Tako nastanejo dobre zgodbe in ena od teh je tudi prej omenjena Nemoč podeželja. Ena od idej projekta je bila tudi vzpostavitev psihosocialne službe na Kmetijsko gozdarski zbornici, kar je primer dobre prakse kako iz projekta priti do konkretnih rešitev. Spodbuja tudi ostala ministrstva, da je to način kako nasloviti problematiko duševnega zdravja različnih ciljnih skupin. To sicer ni zadnji projekt, ki ga je Zveza slovenske podeželske mladine pripravila. Težave v duševnem zdravju so na področju podeželja izrazite, prav tako samomorilnost med ciljno skupino kmetov je najvišja med vsemi poklici.

Predsednik Sveta je s področja vzgoje in izobraževanja je povedal, da je na tem področju pomembna naloga in projekt Varno in spodbudno učno okolje. V tem okviru tečejo tudi številne aktivnosti s področja duševnega zdravja ter tudi medresorsko sodelovanje pri oblikovanju programov in izvajanju aktivnosti. Nosilec aktivnosti je Zavod RS za šolstvo, ki tudi neposredno sodeluje s šolami. Naslednje področje sestavljajo svetovalne službe in v preteklih letih se je število svetovalnih delavcev v osnovnih in srednjih šolah zvišalo. Na področju usposabljanja pedagoških delavcev je pomemben sistem nadaljnega usposabljanja in izobraževanja, ki se spremlja preko programa KATIS, kamor se izvajalci izobraževanj z različnimi programi tudi prijavljajo in katerih se pedagoški oziroma svetovalni delavci lahko udeležijo. Gre za sistemski pristop k aktivnostim na obravnavanem področju.

Nina Ukmar je povedala, da je ministrstvo za kulturo od leta 2023 vključeno v medresorsko delovno skupino za pripravo akcijskega načrta za pripravo nacionalnega programa duševnega zdravja MIRA. Povedala je, da v letu 2025 načrtujejo javni razpis, ki bo namenjen povezovanju kulture in zdravja. Potencial krepitve preventive v duševnem zdravju pa vidijo tudi v kulturno umetnostni vzgoji, kjer bosta v prihodnje razpisana dva projekta.

SKLEP št. 5/1:

Svet Vlade RS za mladino se seznaja z vsebino mnenjskega dokumenta "Duševno zdravje mladih".

SKLEP št. 5/2:

Ministrstvo za zdravje preuči in analizira obstoječe programe, ki se izvajajo na nacionalni ravni za promocijo in ozaveščanje duševnega zdravja na targetirane skupine (dijaki,

študenti) in širše družbe ter skupaj z ministrstvom za vzgojo in izobraževanje izvedeta pregled obstoječih programov in aktivnosti na področju duševnega zdravja v osnovnih in srednjih šolah, vključno z analizo potreb in razpoložljivih virov za promocijo duševnega zdravja ter ozaveščanja o duševnih težavah in motnjah med mladostniki. Ministrstvo za zdravje in ministrstvo za vzgojo in izobraževanje poročata o izvedenem v roku šestih mesecev.

SKLEP št. 5/3:

Svet Vlade RS za mladino predlaga, da MVI in MZ pripravita pregled ponudbe izobraževanj za šolske pedagoške in svetovalne delavce za prepoznavanje duševnih težav, pri čemer se prednostno določijo ključni koraki za implementacijo v kratkoročnem obdobju. Ministrstvo za zdravje in ministrstvo za vzgojo in izobraževanje poročata o izvedenem v roku šestih mesecev.

K točki 6:

Urban Lečnik Spaić je povedal, da je prostovoljstvo pozitivna aktivnost, zato se prostovoljske organizacije ukvarjajo tudi s tem, kako prostovoljce še bolje podpreti in kako jim pomagati pri njihovih aktivnostih in vključevanju v organizacije. Največ teh organizacij je nevladnih oziroma društev, so pa tudi zavodi in druge organizacije v katerih se prostovoljstvo odvija. Zato predlagajo vzpostavitev statusa prostovoljca v izobraževalnih procesih, pri čemer se osredotočajo na srednje šole in fakultete. Opredelil je razloge, zakaj je tak status potreben. Povedal je, da danes ne želijo razpravljati o omejitvah in pogojih doseganja statusa, ampak je želja izmenjava mnenj glede interesa za ureditev tega vprašanja ter morebiten dogovor o nadaljnjih korakih v sodelovanju s ključnimi deležniki. Po podatkih SURS naj bi približno 49.000 mladih sodelovalo v različnih oblikah organiziranih prostovoljskih aktivnosti, seveda pa so tudi mladi, ki delujejo v neformalnih prostovoljskih ali t.i. udarniških aktivnostih. Predlog gre v smeri mladih, ki so vključeni v organizirano prostovoljstvo oziroma v nevladne prostovoljske organizacije, ki so prepoznane v javnem interesu. Slednje pomeni, da morajo biti vpisane v razvid prostovoljskih organizacij. Tisti mladi, ki v takih organizacijah opravijo določeno število ur letno in od organizacije pridobijo ustrezno potrdilo o tem, bi pridobili status prostovoljca tako kot obstajata statusa kulturnika ali športnika. Med pripravo predloga so glede že obstoječe možnosti »in drugi statusi« ugotovili, da je ta opcija nerelevantna, ker je upoštevanje in možnost odvisna od vsake posamezne šole, zato menijo, da področje ni ustrezno naslovljeno. Zato predlagajo ureditev področja z uvedbo statusa prostovoljca v srednje šole in fakultete. S tem bi prostovoljstvo pridobilo še dodatno težo in pomen.

Pomemben delež varstva pred naravnimi nesrečami in mladinskega dela temelji na prostovoljstvu, zato želijo tistim mladim, ki se angažirajo, ponuditi opcijo statusa prostovoljca. Ideja je izenačitev s statusom kulturnika in športnika, ob izpolnjevanju kriterija števila opravljenih ur pri organizaciji, ki je vpisana v razvid prostovoljskih organizacij. Povedal je, da je trenutno v razpravi strategija prostovoljstva in da je sestanek Sveta Vlade RS za prostovoljstvo potekal pretekli petek in ti komentarji na osnutek strategije so že bili tudi podani. Izpostavil je, da je pomembno, da se v strategiji prostovoljstva naslovi mlade ter v nacionalnem programu za mladino prostovoljstvo ter tako išče sinergije. Omenil je še, da v povezavi z duševnim zdravjem mladih ne gre zanemariti vpliva prostovoljstva na krepitev duševnega zdravja, kar se dosega z odgovornostjo, skrbjo in pripadnostjo skupnosti. Mladi, ki se vključujejo v prostovoljske aktivnosti v njih ostanejo tudi kasneje ter tako krepijo prostovoljski sektor.

Ines Korošec je povedala, da Mladinski svet Slovenije podpira snovanje statusa prostovoljca ter da je to tudi del novega mnenjskega dokumenta o neformalnem izobraževanju, ki bo pripravljen predvidoma februarja 2025. Prostovoljstvo bo tudi osrednja tema delovanja Mladinskega sveta Slovenije v letu 2025, na temo prostovoljstva načrtujejo tudi zagovorniško kampanjo, eden glavnih ciljev kampanje pa bo tudi uvedba predlaganega statusa v srednjih šolah in na fakultetah.

Dan Juvan je povedal, da ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti omogoča, da dodatek za delovno aktivnost dobijo tudi nekateri prostovoljci. Sistem je zastavljen tako, da vlagatelj na centru za socialno delo odda dogovor o opravljanju prostovoljskega dela, ki je sklenjen z eno od organizacij, ki je vpisana v razvid prostovoljskih organizacij. Zato opozarja na to, da mora biti v primeru sprememb ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pravočasno obveščeno in vključeno, da se zadeva ustrezno uredi tudi za prejemnike denarne socialne pomoči. Urban Kodrič se je vprašal ali je prostovoljstvo, ki je urejeno z nekim statusom, ki nudi neko korist, sploh še prostovoljstvo.

Jure Trbič je kot predstavnik ministrstva, pristojnega za prostovoljstvo, pobudo načeloma pozdravil, seveda v razumnih okvirih in z varovalkami. Vendar pa varovalke in področja niso pristojnost ministrstva za javno upravo, saj se nanaša predvsem na ministrstvi za vzgojo in izobraževanje ter ministrstvo za visoko šolstvo, predlagal pa je tudi sodelovanje ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Urban Lečnik Spaić se je strinjal, da se v besedilu sklepa št. 6/3 beseda »upošteva« nadomesti z besedo »prebere«. Povedal je tudi, da Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami že daje neke ugodnosti prostovoljcem. Omenil je, da 10. letno delo v organizacijah za zaščito in reševanje že sedaj omogoča olajšavo v vrednosti 1500 evrov letno. Nadalje je omenil še refundacijo za odsotnost od dela, podal je primer gasilca v

delovnem razmerju in primerjavo s prostovoljcem, ki ima status študenta. Menil je, da ne gre za koristi, temveč izenačevanje tega čemur namenjaš svoj čas in olajšanje študijskega procesa. Omenil je Zakon o obnovah po poplavih ter možnosti, ki jih je leta dal študentom, ki so sodelovali v prostovoljskih aktivnostih, glede vpisa v višji letnik. Predlog ne govori o koristih, temveč o olajšanju študijskega in učnega procesa za prostovoljce, da lahko lažje sodelujejo v prostovoljskih aktivnostih, seveda ob upoštevanju varovalk glede števila opravljenih ur in vrste organizacij, ki bi lahko izdajale ustrezna potrdila.

Urban Kodrič je povedal, da Zakon o visokem šolstvu omogoča poseben status študentom, vendar v tem trenutku tega statusa ne želijo širiti.

Predsednik Sveta je povedal, da vidi prostovoljstvo kot enega od pomembnih stebrov v družbi. Menil je, da ni ustrezno, da prihaja do razlik, da nekje posameznik ima možnost pridobiti status in drugje ne ter da je to v preveliki meri odvisno od subjektivne presoje posameznika v sistemu. Vendar pa gre za poseganje v sam sistem. Omenil je 20% programa v srednjih šolah, ki je sestavljen iz obveznih izbirnih vsebin in so bile posamezne tudi neformalno spodbujene, če je govora o gimnazijskem programu gre za 300 ur na program. To je velik del ur, ki jih je možno priznati z opravljanjem prostovoljskega dela. Tako se prostovoljsko delo spodbuja tudi med dijaki. Zato podpira odpiranje razprave ter iskanje najbolj optimalne rešitve, ki hkrati ne bi nakazovale možnosti zlorabe statusa ali ugodnosti prostovoljca.

SKLEP št. 6/1:

MJU bo v roku enega meseca sporočilo termin za srečanje s predstavniki mladinske strani Sveta Vlade RS za mladino na temo uvedbe statusa prostovoljca v slovenskih srednjih šolah in fakultetah. Na sestanek povabijo tudi predstavnike MVI, MVZI ter MDDSZEM. Predstavniki mladinskih organizacij in združenj pripravijo delovno gradivo o vlogi in nalogah delovne skupine za uvedbo statusa prostovoljca ter predlog rešitev, ki bo priloga k vabilu na sestanek.

SKLEP št. 6/2:

Svet Vlade RS za mladino priporoča, da MJU pri oblikovanju Strategije razvoja NVO in prostovoljstva 2024-2030 prouči predloge Mladinskega sveta Slovenije ter pri tem poskrbi, da bodo tematike in pomen prostovoljstva mladih in prostovoljskih mladinskih organizacij ustrezno zastopana v teh dokumentih.

K točki 7:

Priročnik za trajnostno delovanje mladinskih organizacij je predstavila Ines Korošec. Gradivo so pripravili člani študijske skupine Čas je, da spregovorimo o okoljskem trajnostnem razvoju. Priročnik bo izšel v letu 2025. V uvodu priročnika je predstavljeno zakaj bi morale biti mladinske organizacije trajnostne. Pomembno je zavedanje, da igrajo mladinske organizacije ključno vlogo pri vzgoji mladih, ki bodo pripravljeni reševati okoljske in družbene izzive. Trajnostne prakse prinašajo finančno stabilnost, zmanjšujejo okoljski odtis, povečujejo zaupanje javnosti in omogočajo dolgoročni prispevek k bolj pravični in odgovorni družbi. S tem postanejo zgled kako lokalno delovanje lahko vodi do globalnih sprememb. Naslednje poglavje je trajnostno upravljanje organizacij. Mladinske organizacije imajo edinstveno priložnost, da zaradi narave svojega dela z vpeljavo inovacij na področju zaposlovanja in prostovoljstva postavijo standarde za trajnostno zaposlovanje. Organizacije lahko z uvajanjem fleksibilnih delovnih ur, možnosti dela na daljavo in prilagoditvah delovnih pogojev privabijo motivirane posameznike ter zmanjšajo fluktuacijo kadra. Sistematično vlaganje v izobraževanje zaposlenih preko seminarjev, delavnic, spletnih tečajev in mentorstva omogočajo izboljšanje kompetenc in zvestobe kadra. Organizacije se lahko osredotočijo na trajnostne pristope pri službenih poteh, komunikaciji, arhiviranju in digitalnem prehodu. Spodbujanje organizacij k uporabi javnega prevoza, zmanjšanje uporabe papirja ter prehod na digitalna orodja pa so le nekateri od načinov za zmanjšanje okoljskega odtisa. Izboljšave omogočajo tudi sodelovanje med organizacijami, kar izboljša rabo virov, deljenje dobrih praks in večji vpliv skupnih projektov. V delovno gradivo je vključen tudi koncept trajnostne pisarne, ki vključuje učinkovito rabo virov, zmanjšanje negativnih vplivov na okolje in ustvarjanje zdravih delovnih pogojev, uporaba energetske učinkovitih prostorov, varčno opremo in možnost souporabe prostorov. Za čistejše okolje se priporoča uporaba trajnostnih čistil, naravnih mil in izobraževanje kadra o trajnostnih praksah. Nadalje uvedba varčnih sistemov kot so naprave z visokimi energetske ocenami in digitalizacija procesov npr. zmanjšanje uporabe papirja ter uporaba obnovljivih virov energije, kjer je le to mogoče. Skladno z načelom 9R se spodbuja ločevanje odpadkov, uporaba večkratnih izdelkov npr. steklenice, krožniki ter uporabljanje digitalnih odpadkov ter izbira opreme iz recikliranih materialov. Tudi trajnostna organizacija dogodkov je pomemben del trajnostnega delovanja mladinskih organizacij. Vključuje načrtovanje z minimalnim okoljskim vplivom in spodbujanje trajnostnih praks. Pred dogodkom je pomembno izbrati dostopno prizorišče z javnim prevozom, skrbeti za ločevanje odpadkov in uporabiti digitalno promocijo. Med dogodkom je ključno spodbujati trajnostni transport, ločevanje odpadkov in uporabo večkratne embalaže, hkrati pa ponuditi lokalno in sezonsko hrano ter zmanjšati zavrženo hrano. Po dogodku je potrebno analizirati nastale odpadke ter očistiti prizorišče ter

preostalo hrano predati humanitarnim organizacijam, prav tako pa je pomembno zbrati povratne informacije in dokumentirati dobre prakse za prihajajoče dogodke. Vpetost organizacije v lokalno okolje je ključna za spodbujanje trajnostnega razvoja in gradnjo tesnih povezav s skupnostjo. Organizacije lahko delujejo kot zgled in spodbujajo spremembe z ozaveščanjem javnosti preko delavnic, seminarjev, kampanj in drugih aktivnosti, ki spodbujajo pomen trajnostnih praks. Sodelovanje z lokalnimi organizacijami, posamezniki in podjetji omogoča učinkovito reševanje lokalnih izzivov, krepitev socialne mreže in podporo lokalnemu gospodarstvu. Pomembno je vzpostaviti jasne cilje in transparentno komunikacijo, ki temelji na skupnih vrednotah.

SKLEP št. 7/1:

URSM in MJU preučita možnost vključitve predstavitve priročnika v njihove aktivnosti in o tem v roku 3 mesecev poročata MSS/mladinski strani SVM.

SKLEP št. 7/2:

URSM in MJU preučita možnost vključitve priročnika kot gradivo izobraževanj mladinskih delavcev / organizacij v sektorju in o tem poročata MSS/mladinski strani SVM.

K točki 8:

Poročilo ambasadorjev mladinskega dialoga je predstavila Tea Kelavić. Mladinski dialog je evropski mehanizem, ki omogoča skupna razmišljanja in posvetovanja na eni strani med mladimi in odločevalci na drugi strani, tako na lokalni, nacionalni kot tudi evropski ravni. Poteka v 18. mesečnih ciklih, ki sovpadajo s predsedovanjem držav Svetu EU. 10. cikel mladinskega dialoga je potekal od julija 2023 do konca leta 2024, s 1.1.2025 pa se je začel 11. cikel mladinskega dialoga. Ambasadorji mladinskega dialoga se udeležujejo evropskih mladinskih konferenc, na lokalni ravni organizirajo posvetovanja, aktivnosti za mlade na katerih zbirajo njihove predloge, mnenja in pobude. Hkrati s tem se srečujejo z odločevalci, s pristojnimi ministrstvi s katerimi sodelujejo pri realizaciji teh predlogov. Cilj 10. cikla je bil osredotočen na vključujočo družbo, torej fokus je bil na tistih mladih, ki niso vključeni npr. v mladinske organizacije, zato so želeli zagotoviti, da se tudi njihova mnenja in predlogi slišijo.

Eva Kotnik je predstavila lastno izkušnjo z mladinskim dialogom. Menila je, da mladinski dialog ni le mehanizem zbiranja in prenosa mnenj, ampak je pomemben tudi z vidika opolnomočenja mladih. Mladim se skozi različne aktivnosti zagotovi orodja, da postanejo proaktivni, iščejo rešitve, da se učijo razmišljati, da so konstruktivni, se naučijo izražati svoja mnenja ter argumentirati svoja stališča. Tako se mladi učijo in lahko tudi preizkusijo

v tem, kako lahko vplivajo na družbo. Po eni strani se tako mlade opolnomoči, po drugi pa se jim omogoči prostor, da lahko participirajo. Ne gre le za predstavitev predlogov mladih odločevalcem, temveč mladi in oblikovalci politik skupaj ustvarjajo predloge, ki so potem sestavni del resolucije, ki jo potrdijo ministri na ravni Sveta EU. Slovenija je v preteklosti že večkrat odobrila številna priporočila, ki so bila sprejeta, vendar se sprašuje ali Slovenija res podpira priporočila, če jih ne implementira. Ne želijo, da predlogi ostanejo le črke na papirju, temveč postanejo del politik. Manj ko mladi vidijo, da so bili slišani, manj zaupajo v delovanje institucij in demokracijo ter manj participirajo. Tea Kelavić je povedala, da je v zadnjem letu preko mehanizma mladinskega dialoga sodelovalo preko 30.000 mladih iz celotne Evropske unije, na koncu pa se ustvari en dokument. Mladinski dialog poteka v 18. mesečnem ciklu, sestavljen pa je iz treh faz, in sicer faze zbiranja mnenj, druga je faza evalvacije, tretja pa faza implementacije. Kot ambasadorica mladinskega dialoga je zbirala mnenja, organizirala lokalne dogodke, ustvarjena je bila javnomnenjska anketa na katero se je odzvalo 383 mladih med katerimi je bila večina dijakov. Več kot $\frac{3}{4}$ mladih se je strinjalo, da v okolju obstajajo ovire zaradi katerih so se že kdaj čutili izključene. V fazi evalvacije so rezultate vseh držav članic zbirali in analizirali in nato v fazi implementacije rezultate tudi delili na nacionalni ravni. Ambasadorji so se v letu 2024 srečali tudi s pristojnimi ministri, in sicer so bili sestanki že opravljeni z ministrstvi za gospodarski razvoj, turizem in šport, ministrstvom za vzgojo in izobraževanje ter ministrstvom za zdravje, načrtovan pa je tudi že sestanek z ministrstvom za solidarno prihodnost. Povedala je, da so tudi na evropski ravni večkrat poudarili priznanje statusa prostovoljca in govorili o skrbi za duševno zdravje.

Eva Kotnik je povedala, da je že v teku naslednji cikel mladinskega dialoga. Srečanja z nekaterimi ministrstvi so že bila izvedena, z drugimi še bodo. Želi si, da se odločevalci udeležujejo dogodkov, se odzivajo na vabila za predstavitev zaključkov, da prispevajo svoja mnenja in konstruktivno sodelujejo ter da se skupaj skrbi za implementacijo predlogov.

Tea Kelavić je povedala, da se je s 1.1.2025 začel 11. cikel mladinskega dialoga, katerega fokus je na povezavi Evropske unije in mladih. Gre za spodbujanje občutka pripadnosti evropskemu projektu med mladimi in gradnjo mostu med Evropsko unijo in mladimi ter za pridobitev zaupanja in povečanje participacije.

Tadej Kobal je kot bivši ambasador mladinskega dialoga povedal, da je le-ta dobrodošel projekt, saj pritegne k sodelovanju veliko število mladih, ki bi jih sicer v organizacije težko privabili. Prihaja do vključevanja mnenja neorganizirane mladine, s čimer se še na nek način dodatno krepi legitimnost političnih odločitev, ki se vežejo na področje mladih. Če so mladi v sprejemanje teh odločitev vključeni tudi preko dialoga z odločevalci in če se

čutijo vključene, kar tovrstni projekti omogočajo, so tudi bolj prepričani, da so te odločitve prave in so njim tudi v korist.

SKLEP št. 8/1:

Svet Vlade RS za mladino se seznaja z zaključki X. cikla Evropskega mladinskega dialoga ter z delom ambasadorjev mladinskega dialoga.

SKLEP št. 8/2:

Svet Vlade RS za mladino soglaša, da se delo ambasadorjev predstavi na seji SVRSM ob zaključku mandata ambasadorjev mladinskega dialoga.

SKLEP št. 8/3:

Svet Vlade RS za mladino na podlagi vsebinskih izhodišč za organizacijo nacionalnega posveta mladinskega dialoga 2025 podpira sodelovanje ministrstev na Nacionalnem posvetu mladinskega dialoga v jeseni 2025 in s tem sodelovanje pri pripravi na njihova področja navezujočih ukrepov. Rok za predložitev vsebinskih izhodišč je september 2025.

SKLEP št. 8/4:

Urad RS za mladino sproti na sejah Sveta Vlade RS za mladino predstavi relevantne resolucije oziroma dokumente Sveta EU in drugih evropskih institucij s področja mladine, da bodo z njimi seznanjeni tako predstavniki mladinskih organizacij in združenj kot tudi ostala ministrstva.

K točki 9:

Točko Prenos mehanizmov participacije mladih iz mednarodnih institucij v RS je predstavila Eva Kotnik. Tema je zelo aktualna na ravni Evropske unije kot tudi Sveta Evrope in v ta namen so na Mladinskem svetu Slovenije zbrali gradivo, ki je bilo posredovano. Gre za pregled delovanja kaj se dogaja na področju Evropske unije in Sveta Evrope in mehanizmov participacije mladih. Že dejstvo, da so evropske institucije prepoznale participacijo mladih kot dovolj pomembno, da se s tem ukvarjajo in delajo velike premike naprej ter orjejo ledino ter dajejo zgled državam članicam, zato je menila, da je vredno o tem spregovoriti tudi na seji Sveta Vlade RS za mladino. Eden od mehanizmov o katerem je že tekla beseda je mladinski dialog. Naslednji mehanizem na katerega opozarja je Mladinski test. Gre za mehanizem, ki je produkt posvetovanja z mladimi in 8. cikla evropskega mladinskega dialoga, kjer je bila tema participacija. Sedaj je od pobude, ki je prišla od lokalnega do nacionalnega in evropskega nivoja, prišlo tudi

do implementacije. Gre za mehanizem, ki ga vpeljuje oziroma ga je že vpeljal Evropski ekonomsko socialni odbor, njegovo vpeljavo pa načrtuje tudi Evropska komisija. Povedala je, da je vpeljava Mladinskega testa pomembna zato, ker se je vedno, ko se kreirajo politike, potrebno zavedati, da so mladi tisti, ki bodo najdlje živeli s posledicami teh politik in zato se je potrebno vprašati kako bo zgledala prihodnost, če bodo mladi ostali prezrti. Mehanizmi participacije, ki so omenjeni danes so zelo pomembni zato, ker po eni strani omogočajo preverjanje vpliva politik na mlade in na njihovo življenje in po drugi strani zagotavljajo, da so mladi tudi neposredno vključeni v procese odločanja, kar pa prispeva k večji legitimnosti in kakovosti zakonodaje. Vprašala je ali smo kot država pripravljeni narediti tak korak naprej in dati mladim resnično moč, da sooblikujejo njihovo prihodnost. Mladinski test predstavlja pregled vsakega novega zakonodajnega predloga skozi prizmo mladih. Ima pet ključnih elementov, ki so: ocena pomembnosti zakonodajnega predloga za mlade; posvetovanje z mladinskimi strokovnjaki in mladimi strokovnjaki; izvedbo ocena vpliva z uporabo podatkov in oceno posvetovanja; izvajanje omilitvenih ukrepov, če se ugotovi nek negativen vpliv na mlade ter peta točka, ki je transparentna objava rezultatov v mladim razumljivem jeziku na kakem portalu, ki je mladim blizu, v Sloveniji recimo na portalu mlad.si. Sama uveljavitev takih procesov se kaže kot dobra praksa v nekaterih evropskih državah z večletno tradicijo npr. Belgija, Francija, Nemčija, Avstrija in drugod po svetu npr. Nova Zelandija, Kanada, kar priča o tem, da gre za učinkovit in prilagodljiv mehanizem, lahko prilagodljiv različnim kontekstom. V teh državah so ugotovili, da vpeljava takega ukrepa pomembno vpliva na povezovanje mladih z demokracijo in jih prepozna kot ključne deležnike in jih motivira za še večje vključevanje in hkrati krepi njihovo samozavest, da lahko aktivno prispevajo k družbenemu razvoju. Želi si razmislek kaj se lahko Slovenija nauči iz teh praks in kako jih lahko prilagodi svojemu zakonodajnemu okviru. Pri Svetu Evrope pa gre za institucijo z daljšo tradicijo spodbujanja participacije mladih, so namreč pionirji sistema soupravljanja. Gre za to, da je celoten mladinski sektor znotraj Sveta Evrope soupravljan, tako s predstavniki držav članic kot predstavniki mladinskih organizacij. Odločajo o vsem, o proračunu mladinskega sektorja pri Svetu Evrope, o vsebinskih zadevah in tako naprej. To obstaja že od leta 1972. Gre za unikum, ki ga drugje ni in zelo dober zgled temu kako se lahko vključi mlade, da so enakovredni pri sprejemanju odločitev. Odločitve se sprejemajo soglasno oziroma s konsenzom. Poleg sistema soupravljanja je z letom 2023 prišlo do novosti, in sicer tako imenovana mladinska perspektiva ali Youth perspective. Gre za pobudo Sveta Evrope, ki izhaja iz sklepov 4. vrha voditeljev držav članic Sveta Evrope, ki je potekal maja 2023 v Reykjaviku in tam so sprejeli tako imenovano reykjaviško deklaracijo. V njej so poudarili pomembnost vključevanja mladih v demokratične procese in oblikovanje politik ter se zavezali k

večjemu upoštevanju mladinske perspektive delu Sveta Evrope. Na tem področju trenutno pripravljajo okvir, ki je namenjen temu kako integrirati mladinsko perspektivo v vse pore delovanja Sveta Evrope, ne le v mladinskem sektorju in mladinskih politikah. Zbirajo načine, kako to početi, npr. uvajajo pilotno mlade poročevalce, vključujejo mlade strokovnjake in na druge načine. Okvir, ki se pripravlja, bo predvidoma sprejet na oktobrskem zasedanju oziroma konferenci ministrov Sveta Evrope za področje mladih. Pokazal bo, kako naj to stori Svet Evrope in kako njegove članice. Naslednji korak, ki temu sledi v letu 2026 pa bo sveženj orodij in usmeritev, kako to implementirati v praksi. Mladinski svet Slovenije si želi zavedanje, da ti procesi obstajajo, da se dogajajo, da jih spremljamo in potem po svojih močeh naredimo razmislek kako jih lahko implementiramo in vključimo v svoje delovanje. Pomembno se jim zdi, da delamo na prenosu dobrih praks v domače okolje. Zato verjame, da lahko Slovenija kot članica Evropske unije in Sveta Evrope še najbolje izkoristi pridobljene izkušnje za krepitev participacije mladih tudi na nacionalni ravni, pri tem pa se je potrebno vprašati kaj Slovenija potrebuje, da postane država, ki ne le sledi, temveč tudi vodi na področju participacije mladih in kako prevzeti to odgovornost za spremljanje dogajanja na ravni Evropske unije in drugih državah na tem področju kot tudi odgovornost za širjenje in izmenjavo informacij in preučitev možnosti implementacije.

SKLEP št. 9/1:

Svet Vlade RS za mladino se seznanja z mehanizmi in iniciativami participacije v mednarodnih institucijah.

SKLEP št. 9/2:

Svet Vlade RS za mladino predlaga MJU, da v roku treh mesecev preuči možnosti za implementacijo mehanizmov in iniciativ participacije v Republiki Sloveniji. Po potrebi MJU vključi tudi ostala ministrstva in predstavnike mladinskih organizacij.

K točki 10:

Točko Strategija za odpravo prekarnosti je predstavila Petra Kokalj Zupančič. Povedala je, da je točka strukturirana kot vprašanje naslovljeno na predstavnika ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in se navezuje na nacionalno strategijo za odpravo prekarnosti. Zanimala jo je predvsem časovnica glede implementacije ukrepov, ki so predvideni s strategijo. Velikokrat so namreč poskušali z vprašanji, vendar odgovora niso dobili. Omenila je, da je bilo postavljeno glede tega tudi poslansko vprašanje, vendar konkretnega odgovora niso zasledili. Zato je prosila predstavnika ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti za predstavitev in kako

je načrtovana implementacija strategije ter možnosti glede dogovora v zvezi z zastavljenim enomesečnim rokom za odprtje javne razprave. Ob tem je vprašala glede sodelovanja ostalih mladinskih organizacij pri sami vsebini te strategije, ker niso bile zastopane, zato želi, da se z vsebino lahko seznanijo tudi ostale organizacije, lahko tudi na sestanku. S tem bi omogočili, da se na vsebino odzovejo tudi ostale mladinske organizacije.

Dan Juvan je pojasnil, da je nevhvaležno odgovarjati na način kakšna bo časovnica procedur, ki so v odvisnosti znotraj vlade in koalicije. Trenutno je strategija v delu na ministrstvu, pretekli teden se je končal še zadnji sestanek z delovnopravno stroko. Leta 2018 je bil izveden CRP raziskovalni projekt MAPA (Mapiranje prekarnosti). V njem je bila prekarnost definirana in nekateri ukrepi so bili s strani delovnopравnih strokovnjakov tudi predlagani. Nekaj teh ukrepov je bilo sedaj zbranih in utemeljenih ter so načrtovani v strategiji. Ta osnutek je sedaj v razpravi z avtorji projekta MAPA oziroma delovnopравnimi strokovnjaki. Želijo pridobiti strokovno potrditev z njihove strani, potem pa jih čaka medresorsko usklajevanje, koalicijsko usklajevanje. Šele nato pa bi lahko strategijo obravnavali na Svetu RS za mladino ali v javni razpravi in na Ekonomsko socialnem svetu. Do uskladitve torej predloga ni mogoče obravnavati z deležniki, tudi če se ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti z njim strinja, se pa morda vlada ali koalicija kot celota ne strinjata. Vprašanje prekarnosti namreč odpira zelo veliko področij, ki so interesno zelo zanimiva tako za gospodarstvo kot različne vladne resorje. Dan Juvan je povedal, da edina zaveza, ki jo lahko da, je, da se po uskladitvi predloga lahko predstavi tudi na Svetu Vlade RS za mladino.

Luka Mihalič je postavil vprašanje ali je pravilno razumel, da se zadeva s strani ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti že pripravlja oziroma zaključuje. Dan Juvan je pritrdilno odgovoril na vprašanje. Luka Mihalič je povedal, da so se sestali pred 14 dnevi, Študentska organizacija Slovenije je poslala tri dopise na ministrstvo, da želijo biti vključeni ali vsaj informirani glede priprave samega osnutka. Zato ga žalosti, saj so se pred 14 dnevi ali mesecem dni po mnogih poslanih dopisih končno sestali z ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, vprašali glede prekarnosti in je bilo na sestanku povedano, da ministrstvo tega še ni pričelo pripravljati oziroma, da se skupina še ni sestala. Zato ga je ta informacija predstavnika ministrstva presenetila. Dan Juvan je odgovoril, da se morda napačno interpretira. Povedal je, da se še ni sestala nobena medresorska delovna skupina, ki bi obravnavala vsebino strategije, seveda pa je ministrstvo dolžno pripraviti koherenten predlog strategije. Ta koherenten predlog za nadaljnjo obravnavo se pripravlja na ministrstvu na direktoratu za pravice iz dela v sodelovanju z delovnopравnimi strokovnjaki, ki so bili avtorji projekta MAPA. Ko bo ta predlog pripravljen bo nared za

obravnavo bodisi na medresorski delovni skupini, medresorski obravnavi ali pa v katerikoli drugi javni obravnavi. Poudaril je, da ministrstvo dela na tej strategiji že več kot eno leto in menil, da nasprotna stran to ve. Formalna obravnava predloga pa bo mogoča šele takrat, ko bo dokument medresorsko usklajen.

Eva Kotnik je povzela željo vseh mladinskih organizacij in združenj v Svetu Vlade RS za mladino, da si želijo biti vključeni v nadaljnje razprave in delo na področju strategije. Predsedujoči Svetu je menil, da je najprej potreben sestanek na katerem se bodo dogovorili o vsebini in načinu participacije glede strategije. Luka Mihalič je povedal, da si želi mladinska stran dati input na zadevo preden bo osnutek javen, torej želijo biti vključeni pri pisanju strategije, seveda pa razumejo, da je potrebno potem predlog tudi uskladiti na ravni vlade. Sami pa želijo pripomoči k osnutku dokumenta.

SKLEP št. 9:

Predstavniki mladinskih organizacij in združenj v Svetu Vlade RS za mladino se v roku meseca dni povežejo in sestanejo z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter vzpostavijo dialog o pripravi strategije za odpravo prekarnosti.

K točki 11:

Razprave ni bilo.

Predsedujoči Svetu Vlade RS za mladino se je zahvalil članom in članicam za tvorno sodelovanje in jim zaželel uspešno delo še naprej.

Seja je bila zaključena ob 15:36 uri.

Zapisnik je pripravljen na podlagi zvočnega posnetka seje.

dr. Vinko LOGAJ

M I N I S T E R

Predsednik Sveta Vlade RS za mladino

Zapisal:

Mag. Andraž Zgonc

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje

Urad RS za mladino